

М. М. Хилько,
канд. філос. наук

УДК 007: 304: 001

Сучасний стан вітчизняних досліджень у галузі соціальних комунікацій

Проаналізовано сучасний стан досліджень у галузі соціальних комунікацій в Україні. Виявлено, що хоча соціальні комунікації є однією з наймолодших галузей української науки, за різними спеціальностями в цій галузі вже захищено сотні кандидатських та десятки докторських дисертацій. Водночас методологія та поняттєво-категоріальний апарат нової науки ще недостатньо розроблені. Кафедри соціальних комунікацій в українських вищих навчальних закладах створювалися протягом останніх 3–5 років шляхом реорганізації або перейменування кафедр журналістики та філології. Більшість із таких кафедр поки що викладає навчальні дисципліни та проводить наукові дослідження лише з окремих спеціальностей, що входять до галузі соціальних комунікацій.

Ключові слова: соціальні комунікації, наукова школа, наукові дослідження.

Вступ. Соціальні комунікації – одна з наймолодших галузей української науки, офіційне становлення якої відбулося в 2006–2008 рр.: 13 грудня 2006 р. Кабінет Міністрів України постановою № 1718 «Про доповнення переліку галузей науки, з яких може бути присуджений науковий ступінь», дав «зелене світло» двом науковим напрямам, а саме: «культурологія» (шифр 26) та «соціальні комунікації» (шифр 27, останній станом на 2013 р.).

Роком пізніше, 14 грудня 2007 р., Вища атестаційна комісія України своїм наказом № 867 «Про внесення змін і доповнень до Переліку спеціальностей, за якими проводяться захисти дисертацій на здобуття наукових ступенів кандидата наук і доктора наук, присудження наукових ступенів і присвоєння вчених звань», запровадила сім спеціальностей, за якими присуджується науковий ступінь у галузі науки «соціальні комунікації»: 27.00.01 Теорія та історія соціальних комунікацій; 27.00.02 Документознавство, архівознавство; 27.00.03 Книгознавство, бібліотекознавство, бібліографознавство; 27.00.04 Теорія та історія журналістики; 27.00.05 Теорія та історія видавничої справи та редагування; 27.00.06 Прикладні соціально-комунікаційні технології; 27.00.07 Соціальна інформатика.

Наступного, 2008 р., Вища атестаційна комісія України створила експертну раду з соціальних комунікацій, яку очолив директор Інституту журналістики Київського національного університету імені Тараса Шевченка професор В. Різун і до складу якої ввійшли відомі вітчизняні науковці – доктори філологічних, історичних, політичних наук; наук з державного

управління; кандидати психологічних і технічних наук.

Протягом п'яти років, що минули з того часу, нова галузь наукового знання стрімко розвивається: в цілій низці вітчизняних вищих навчальних закладів створено кафедри соціальних комунікацій, за новими спеціальностями регулярно захищаються дисертаційні дослідження. У той самий час нова наука ще тільки перебуває в процесі свого становлення, поступово виходячи з рамок журналістикознавства, філології, соціології та інших суміжних наук.

Стан розробленості теми. Оскільки соціальні комунікації – нова галузь вітчизняної науки, то більшість робіт з її проблематики переважно зосереджені на вивченні тих чи тих об'єктів соціальнокомунікаційних досліджень. Хоча є деякі праці, в яких вивчається власне стан розвитку вітчизняного соціальнокомунікаційного знання. Серед них найбільше зацікавлюють статті В. Різуна «Начерки до методології досліджень соціальних комунікацій» (2011) [1]; «До постановки наукової проблеми про особливий статус медіакомунікацій (масового спілкування) в системі соціальних комунікацій» (2012) [2]; «До питання про соціальнокомунікаційні наукові проблеми і про наукові проблеми взагалі» (2013) [3]; О. Холода «Диференціація соціально-комунікаційних технологій» (2011) [4]; О. Курбана «Соціальні комунікації в роботах українських дослідників» (2010) [5]; В. Алексанян «Політологія та соціальні комунікації: наукова співпраця чи взаємознищення» (2011) [6]; Н. Моїсєєвої «Методологічні аспекти розвитку дослідження соціальної комунікації» (2012) [7]. При цьому, недостатньою є кількість

досліджень, що висвітлюють досягнення та проблеми на шляху формування соціальнокомунікаційних шкіл в українських вищих навчальних закладах, нерівномірної уваги вітчизняних науковців до різних напрямів соціальнокомунікаційних знань.

Метою дослідження є розкриття сучасного стану вітчизняних досліджень у галузі соціальних комунікацій, виявлення досягнень та проблем на шляху становлення цієї молодого для української науки галузі.

Виклад основного матеріалу дослідження. Вітчизняні соціальнокомунікаційні дослідження «виростили» із досліджень масової комунікації, які у свою чергу зародилися на базі журналістикознавчих досліджень – спочатку в Києві та Львові, згодом – у Дніпропетровську, Харкові, Ужгороді та інших містах, де готували фахівців за відповідними спеціальностями. В. Різун слушно наголошує, що українська наука про журналістику формувалася переважно на методологічних засадах науки про філологію, оскільки підготовка журналістів та й сама наука виростили з філологічних студій, черпаючи з інших наук, особливо суспільних, певні поняття та підходи. Та хоча «соціальнокомунікаційний підхід до журналізму не був методологічним орієнтиром на шляху журналістикознавчої думки в Україні», вітчизняні журналістикознавці ще з радянських часів усвідомлювали роль і місце журналістики в системі суспільно-партійних відносин [3, 18].

Становленню вітчизняних наукових шкіл передувала поява відповідних наукових досліджень. Серед перших ґрунтовних вітчизняних робіт, що мали значний вплив на становлення вітчизняних досліджень спочатку в галузі масової комунікації, а згодом – і соціальних комунікацій, слід передовсім назвати праці: Н. Костенко «Ценности и символы в массовой коммуникации» (1993); В. Іванова «Социология и журналистика» (1994); «Социология массовой коммуникации» (1999); Г. Почепцова «Теория коммуникации» (1996); А. Москаленка, Л. Губерського, В. Іванова, В. Вергуна «Масова комунікація» (1997); В. Королька «Основи публік рилейшнз» (1997); В. Ільганаєвої «Хрестоматия по социальным коммуникациям» (2002); «Социальные коммуникации (теория, методология, деятельность): словарь-справочник» (2009); В. Різун «Основи журналістики у відповідях та заувагах» (2004); «Теорія масової комунікації» (2008); «Масова комунікація: курс лекцій» (2006); «Масова комунікація і культура» (2006); О. Берегової «Комунікація в соціокультурному просторі України: технологія чи творчість» (2006); В. Владимиров «Хаос-Розуміння-Масова комунікація» (2006); О. Холода «Інмутація у

масмедіа» (2006); «Соціальні комунікації» (2008).

В Україні наука про соціальні комунікації постає як метатеорія, що узагальнює знання, отримані з інших наук, творячи при цьому нове знання, яке у свою чергу використовується в дослідженнях суміжних наук [8]. Відповідно, соціальна комунікація використовує поняттєво-категоріальний апарат соціології, психології, філології, філософії та інших наук. Щоправда, в деяких країнах соціальні комунікації розвиваються в межах соціології [9; 10; 11], і дослідники в цій галузі отримують наукові ступені з соціології. В Україні ж соціальні комунікації вилучено в окрему галузь науки, і здобувачам надається ступінь кандидатів та докторів у галузі соціальних комунікацій. Тим часом формування методології та поняттєво-категоріального апарату нової наукової галузі ще перебуває на стадії формування, тож у соціальнокомунікаційних дослідженнях нині широко застосовуються методи та категорії з суміжних наук – соціології, психології, філології, політології та ін.

Така ситуація призводить до певних проблем, зокрема у висновках експертних рад нерідко містяться зауваження щодо некоректності формулювання тем дисертаційних досліджень, визначення об'єктів, цілей і завдань щодо дотримання паспортів наукових спеціальностей із соціальних комунікацій та суміжних наук.

Виходом має стати чітке розуміння методології досліджень із соціальних комунікацій, в основі яких має лежати соціальнокомунікаційний підхід, який В. Різун визначає як «підхід, який передбачає аналіз явищ у контексті суспільної взаємодії соціальних інститутів, засобів, соціальних ролей. Переосмислення звичних явищ з точки зору соціальних комунікацій – це включення їх у систему соціальної взаємодії: як журналістика впливає на соціум, як бібліотеки формують суспільство і т. ін. Таким підходом ми зможемо відрізнити науку про соціальні комунікації від інших наук – філологічних, історичних, педагогічних і т. ін. ... Соціальнокомунікаційна парадигма принципів дослідження явищ обов'язково включає: 1) вивчення явища в контексті суспільної взаємодії суб'єктів спілкування; 2) визначення функціонального статусу явища в цьому контексті взаємодії; 3) визначення залежності явища від мети, завдань і характеру суспільної взаємодії» [3, 17, 18].

Складнощі із методологією та визначенням об'єктів дослідження не зупиняють науковців, які прагнуть розвивати цю нову для вітчизняної науки галузь знання. Аналіз каталогів Національної бібліотеки України імені В. І. Вернадського свідчить про те, що протягом останніх п'яти років за різними спеціальностями в галу-

зі соціальних комунікацій було захищено сотні кандидатських та десятки докторських дисертацій. Найбільше – за спеціальностями 27.00.03 Книгознавство, бібліотекознавство, бібліографознавство та 27.00.04 Теорія та історія журналістики – більш, ніж по півсотні дисертаційних робіт.

Теорія та історія журналістики – галузь, в якій зародилися перші вітчизняні соціально-комунікаційні дослідження, вивчає теорію, історію, сутність, процеси, організаційні форми та структури журналістики в системі соціокомунікативної діяльності, феномен масової інформації та засоби її розповсюдження, соціокультурні підвалини взаємодії засобів масової комунікації з соціумом. Окрім надзвичайно важливих для розвитку науки теоретичних досліджень, теорія та історія журналістики вивчають прикладні дисципліни, без яких неможлива робота засобів масової інформації, зокрема специфіка організації управління ЗМІ, їх економіко-організаційна діяльність, система підготовки кадрів. Для національної безпеки України як молодого незалежної країни надзвичайно важливо навчитися мистецтву проводити державну інформаційну політику; навчитися використовувати методи і технології медійного впливу на користь суспільства; ефективно включатися в глобальні інформаційно-комунікаційні процеси.

Група спеціальностей книгознавство, бібліотекознавство та бібліографознавство до Наказу ВАК України № 867 від 14 грудня 2007 р. належали до історичних наук. Перенесення їх до соціальних комунікацій було цілком логічним та відповідало загальносвітовим тенденціям, адже книга є одним з основних каналів соціальних комунікацій. Це галузь науки, яка вивчає історію, теорію та практику книговидавничої, книготоргівельної, бібліотечної, бібліографічної діяльності, розвиток та функціонування бібліотечно-інформаційних систем і комунікацій.

По чотири десятки дисертаційних робіт захистили вітчизняні науковці за спеціальностями 27.00.01 Теорія та історія соціальних комунікацій і 27.00.02 Документознавство, архівознавство; по два десятки дисертацій – за спеціальностями 27.00.05 Теорія та історія видавничої справи і редагування та 27.00.06 Прикладні соціально-комунікаційні технології.

Теорія та історія соціальних комунікацій, окрім закономірностей розвитку комунікаційної системи суспільства, соціально-комунікаційних інститутів, структур, форм та процесів, досліджує такі надзвичайно актуальні питання, як розвиток соціально-комунікаційної культури суспільства, трансформації комунікаційних систем. Крім того, в межах цієї галузі науки вивчаються такі менш помітні для пересічного гро-

мадянина, проте життєво важливі для функціонування низки суспільно важливих соціально-комунікаційних служб напрями досліджень, як методологічні, методичні та організаційні засади функціонування документально-інформаційних структур.

Спеціальності документознавство та архівознавство, які вивчають сутність, закономірності, засоби та форми функціонування документа і документоутворень в оперативному та архівному стані документально-інформаційних систем, інформаційних потоків, ресурсів і комунікацій, – було перенесено до галузі соціальних комунікацій із галузі історичних наук відповідно до наказу ВАК України № 867.

Теорія та історія видавничої справи і редагування досліджує теорію, історію, методологію, організацію та технологічне забезпечення видавничої діяльності та редагування, їх структурно-функціональні трансформації в умовах електронного середовища. Дисципліни, які вивчаються в межах цієї спеціальності, є фундаментальними для підготовки кадрів редакційно-видавничої справи. Важливо зазначити, що вітчизняна школа робить особливий наголос на дослідженні процесів, пов'язаних із запровадженням сучасних електронних технологій у видавничій справі.

Спеціальність Прикладні соціально-комунікаційні технології є однією із найважливіших, адже, як справедливо зазначив В. Різун, «соціальнокомунікаційні технології у науках про соціальні комунікації є найважливішим об'єктом досліджень. Фактично історія та теорія соціальних комунікацій – це історія та теорія соціальнокомунікаційних технологій» [1, 11]. Один із напрямів досліджень за цією спеціальністю – це організація діяльності служб зв'язків з громадськістю та рекламних агенцій; використання засобів масової комунікації при здійсненні зв'язків з громадськістю; прес-стратегії та форми їх реалізації в соціально-інформаційному середовищі; концепції іміджмейкінгу; прикладні соціально-комунікаційні технології в управлінні проблемами та кризами тощо.

Найменше станом на 2013 р. – лише три дисертаційні роботи – було захищено за спеціальністю 27.00.07 Соціальна інформатика. А тимчасом ця галузь є перспективною з прикладної точки зору, адже до напрямів її дослідження серед інших належать: технології формування, організації та використання інформаційних ресурсів, інформаційний менеджмент; інформаційно-комерційна діяльність документально-інформаційних систем; інформаційний аудит і консалтинг; інформаційно-пошукові системи та мови в соціально-комунікаційних структурах; інформаційно-аналітичні структу-

ри, їх функції в системі соціальних комунікацій та соціального управління; методика, організація та технологія інформаційно-аналітичної діяльності, інформаційний моніторинг. Ідеться про ті знання, без яких сьогодні неможлива робота будь-якої великої компанії, політичної, громадської чи релігійної організації. Крім того, в межах соціальної інформатики перебувають такі життєво необхідні для держави напрями досліджень, як: інформаційна інфраструктура суспільства та її трансформації; інформаційно-комунікаційні засоби передавання повідомлень у суспільстві; дослідження тенденцій розвитку та концептуально-змістовне моделювання програмних, апаратних, лінгвістичних засобів для автоматизованих систем у соціально-комунікаційних структурах і галузях.

Становлення вітчизняних наукових шкіл з дослідження соціальних комунікацій відбувається швидкими темпами. Провідним центром з вивчення соціальних комунікацій в Україні є Інститут журналістики Київського національного університету імені Тараса Шевченка, структура, навчальні програми та наукові напрями досліджень якого зорієнтовані на вивчення всіх спеціальностей, що входять до галузі науки *соціальні комунікації*. Провідну роль у навчально-методичному та науковому житті Інституту відіграє кафедра соціальних комунікацій на чолі із директором Інституту журналістики, доктором філологічних наук, професором В. Різуном. Створена в 2002 р. як кафедра теорії масової комунікації, свою нинішню назву вона отримала в 2008 р. – у зв'язку з урядовими рішеннями про запровадження в Україні нової наукової галузі. Основна місія кафедри – актуалізувати теоретичні принципи й моделі соціальних комунікацій і трансформувати їх в універсальні комунікативні технології.

Наукова тематика кафедри охоплює дослідження теоретичних і методичних засад вивчення масової комунікації; методик розрахунків у комунікаційних дослідженнях; ефективності масової комунікації в педагогічному середовищі, в інформаційних повідомленнях в інтернеті; ефективність масової комунікації етносоціальних груп, релігійних груп, молодіжних груп, науково-екологічних організацій, мистецьких організацій, маргінальних груп [12].

Спеціальності, що входять до наукової галузі соціальних комунікацій, поглиблено вивчаються на кафедрах видавничої справи та редагування, періодичної преси, історії журналістики, телебачення і радіомовлення, кіно- і телемистецтва, реклами та зв'язків з громадськістю, мови і стилістики, електронних видань та медіадизайну. Науково-дослідна частина Інституту журналістики в 2011–2015 рр. працює над

комплексною науковою темою «Український медійний контент у соціальному вимірі», в розробці якої стоїть мета окреслити межі впливу медійного контенту на соціум, з'ясувати функції та механізми впливовості контенту.

Кафедра соціальних комунікацій Київського міжнародного університету забезпечує викладання таких дисциплін, як: теорія та історія соціальних комунікацій; методологія досліджень соціальних комунікацій; прикладні соціальнокомунікаційні технології; комунікаційні технології; інформаційна політика України; документознавство та архівознавство; книгознавство та бібліотекознавство; основи публіцистики; теорія масової комунікації та інформації; теорія і практика комунікації; теорія і практика політичної комунікації; соціологія масової комунікації, тощо. Специфікою вивчення фахових дисциплін є викладання англійською мовою частини лекцій та всіх семінарських занять по кожному навчальному курсу. Науково-дослідну роботу кафедри спрямовано на дослідження теми «Соціальні комунікації в Україні в контексті сучасної науки». Основні напрями наукових досліджень: соціальні комунікації в Україні в контексті світової науки; метатеорія маніпуляції; інмутація суспільства через соціальнокомунікаційні технології; теорія мережевої комунікації [13].

Фахівців із соціальних комунікацій готує Запорізький національний університет, кафедру соціальних комунікацій, реклами та зв'язків із громадськістю факультету журналістики якого очолює доктор філологічних наук, професор О. Семенець. Викладачі кафедри навчають студентів таких соціальнокомунікаційних дисциплін, як: теорія та історія соціальних комунікацій; психологія мас; психологія журналістської творчості; комунікативні технології; правові основи масової комунікації; політконсалтинг і виборчі технології тощо [14].

Кафедра соціальних комунікацій на чолі з кандидатом філологічних наук Ю. Мельніковою працює в Інституті філології та соціальних комунікацій Бердянського державного педагогічного університету (очолює доктор філологічних наук, професор О. Харлан). Кафедру, яка до 2010 р. називалася кафедрою журналістики та видавничої справи, було засновано в 2008 р. шляхом реорганізації кафедр української мови, загального мовознавства та слов'янської філології, української та зарубіжної літератур. Пріоритетним напрямом науково-дослідницької діяльності кафедри є робота над комплексною темою «Соціальні комунікації як вид соціальної взаємодії» [15].

Кафедру соціальних комунікацій філологічного факультету Маріупольського державного

університету було засновано у 2003 р. як кафедру журналістики, нинішню назву отримала в 2008 р. у зв'язку із відкриттям нової спеціальності. Співробітники кафедри, яку очолює доктор філологічних наук, професор С. Безчотнікова, викладають студентам такі соціальнокомунікаційні предмети, як: теорія та історія соціальних комунікацій; прикладні соціально-комунікаційні технології; соціальна інформатика; методологія дослідження соціальних комунікацій; соціологія масових комунікацій; комунікаційні технології; комунікаційна логіка; маніпулятивні технології в рекламі та PR; політичний маркетинг; теорія масової комунікації тощо [16].

Кафедра бібліотекознавства та соціальних комунікацій Харківської державної академії культури функціонує з серпня 1998 р., спочатку як кафедра інформатики, яку в 1999 р. було перейменовано на кафедру соціальних комунікацій, а в 2005 р. – на кафедру бібліотекознавства та соціальних комунікацій. Серед основних дисциплін, що викладаються на кафедрі: соціальні комунікації; соціальна інформатика; інформаційний менеджмент і маркетинг та інші. Очолює кафедру доктор наук із соціальних комунікацій, професор І. Давидова [17].

Кафедра соціальних та публічних комунікацій на чолі з кандидатом політичних наук, професором С. Штепою діє в структурі Інституту соціології, психології та соціальних комунікацій (директор – доктор історичних наук, професор В. Євтух) Національного педагогічного університету імені Михайла Драгоманова (м. Київ). Кафедра суспільно-політичних наук, глобалістики та соціальних комунікацій на чолі із доктором педагогічних наук, професором В. Бебиком функціонує в Інституті права та суспільних відносин Відкритого міжнародного університету розвитку людини «Україна» (м. Київ). Кафедра документознавства та управління соціальними комунікаціями функціонує при Національній Академії керівних кадрів культури і мистецтв (м. Київ).

У 2011 р. було засновано кафедру соціальних комунікацій та інформаційної діяльності Національного університету «Львівська політехніка», яку очолив доктор технічних наук А. Пелещин. Попри відсутність спеціалізованої кафедри, соціально комунікаційні дослідження активно провадяться на факультеті журналістики Львівського національного університету імені Івана Франка, зокрема за координації заступника декана з навчальної і наукової роботи Б. Тихолоза.

Факультет української філології та соціальних комунікацій (до 2012 р. – факультет української філології) під керівництвом кандидата філологічних наук, професора Т. Пінчук функціонує в Луганському національному університеті імені Тараса Шевченка. Теорія та істо-

рія соціальних комунікацій досліджується також кафедрою журналістики Харківського національного університету імені В. Н. Каразіна.

Факультет іноземної філології та соціальних комунікацій під керівництвом в. о. декана кандидата філологічних наук О. Сушкової працює в Сумському державному університеті. Навчально-науковий інститут української філології та соціальних комунікацій на чолі з директором, кандидатом філологічних наук, доцентом І. Погрібним функціонує в структурі Черкаського національного університету імені Богдана Хмельницького. Кафедра новітньої української літератури та соціальних комунікацій працює з 2011 р. в Житомирському державному університеті імені Івана Франка.

Кафедра соціальних комунікацій (до 2013 р. – кафедра видавничої справи та редагування і журналістики) Східноєвропейського національного університету імені Лесі Українки (м. Луцьк) була створена в 2009 р. внаслідок реорганізації кафедр української мови, видавничої справи та редагування і кафедри теорії літератури, зарубіжної літератури та журналістики. Очолює кафедру доктор наук із соціальних комунікацій, професор С. Кравченко. Кафедра соціальних комунікацій і права з 2011 р. працює на факультеті технічного перекладу та документознавства Івано-Франківського національного технічного університету нафти і газу. Очолює кафедру доктор філософських наук, професор О. Джура.

Висновки. Незважаючи на те, що соціальні комунікації є однією з наймолодших галузей української науки, за різними спеціальностями в цій галузі вже захищено сотні кандидатських та десятки докторських дисертацій. Тимчасом як формування методології та поняттєво-категоріального апарату нової наукової галузі ще перебуває на стадії становлення, тож у соціальнокомунікаційних дослідженнях нині широко застосовуються методи і категорії з суміжних наук – соціології, психології, філології, політології та ін. Нагальною потребою є подальша розробка власної методології досліджень із соціальних комунікацій, в основі яких має лежати соціальнокомунікаційний підхід.

Соціальні комунікації заявлені в навчальних програмах і в назвах кафедр та інститутів цілої низки українських вищих навчальних закладів. Більшість кафедр соціальних комунікацій об'єднує те, що створені вони були протягом останніх 3–5 років шляхом реорганізації або перейменування кафедр журналістики чи філології. Тим-то поки що лише незначна частина вітчизняних вищих навчальних закладів, які мають у своєму складі кафедри соціальних комунікацій, викладають навчальні дисципліни та займаються науковими дослідженнями з усіх

основних напрямів цієї галузі знань, що охоплюють спеціальності від 27.00.01 до 27.00.07. Очевидно, що вітчизняній школі соціальних комунікацій ще належить пройти значний шлях до становлення соціальних комунікацій як окремої галузі наукових набутоків, тобто метатеорії, що узагальнює знання всіх суміжних наук і творить при цьому нове знання.

1. *Різун В. В.* Начерки до методології досліджень соціальних комунікацій // Світ соціальних комунікацій : наук. журн. / [голов. ред. О. М. Холод]. – К. : КиМУ, ДонНУ, 2011. – Т. 2. – С. 7–11.

2. *Різун В. В.* До постановки наукової проблеми про особливий статус медіакомунікацій (масового спілкування) в системі соціальних комунікацій // Світ соціальних комунікацій : наук. журн. / [голов. ред. О. М. Холод]. – К. : КиМУ, ДонНУ, 2012. – Т. 7. – С. 6–9.

3. *Різун В. В.* До питання про соціальнокомунікаційні наукові проблеми і про наукові проблеми взагалі // Актуальні дослідження українських наукових шкіл у галузі соціальних комунікацій : матер. Всеукр. наук.-практ. конф. / [наук. ред. В. Різун; упоряд. Т. Скотникова]. – К. : Ін-тут журн., 2013. – С. 8–25.

4. *Холод О. М.* Диференціація соціально-комунікаційних технологій // Ученые записки Таврического национального университета им. В. И. Вернадского. Сер.: Филология. Социальные коммуникации. – 2011. – Т. 24 (63). – № 4. – Ч. 1. – С. 105–110.

5. *Курбан О. В.* Соціальні комунікації в роботах українських дослідників // Інформаційне суспільство. – 2010. – Вип. 11. – С. 58–62.

6. *Алексалян В. І.* Політологія та соціальні комунікації: наукова співпраця чи взаємознищення // Світ соціальних комунікацій : наук. журн. / [голов. ред. О. М. Холод]. – К. : КиМУ, ДонНУ, 2011. – Т. 1. – С. 12–16.

7. *Моїсєєва Н. І.* Методологічні аспекти розвитку дослідження соціальної комунікації // Світ соціальних комунікацій : наук. журн. / [голов. ред. О. М. Холод]. – К. : КиМУ, ДонНУ, 2012. – Т. 7. – С. 10–12.

8. *Соколов А. В.* Общая теория социальной коммуникации : учеб. пособ. / А. В. Соколов. – С.Пб. : Изд-во Михайлова В. А., 2002. – 461 с.

9. *Конецкая В. П.* Социология коммуникаций : учебник / В. П. Конецкая. – М. : Междунар. ун-тет бизнеса и управления, 1997. – 304 с.

10. *Науменко Т. В.* Социология массовых коммуникаций в структуре социологического знания // Социологические исследования. – 2003. – № 10. – С. 39–46.

11. *Федотова Л. Н.* Социология массовой коммуникации : учеб. для вуз. / Л. Н. Федотова. – С.Пб. : Питер, 2003. – 400 с.

12. *Наукова* тематика кафедри [Електронний ресурс] // Ін-тут журн. КНУ імені Тараса Шевченка [сайт]. – URL: <http://journ.univ.kiev.ua/TMK/TMK/tematyka.html>. (10. 11. 2013).

13. *Кафедра* соціальних комунікацій [Електронний ресурс] // Київ. міжнар. ун-тет [сайт]. – URL: <http://kymu.edu.ua/department-of-social-communication.html>. (10. 11. 2013).

14. *Кафедра* соціальних комунікацій, реклами та зв'язків із громадськістю [Електронний ресурс] // Запор. нац. ун-тет [сайт]. – URL: http://www.znu.edu.ua/ukr/university/departments/journalistics/kafedry/kafedra_so_c_komunikacij_reklamy. (10. 11. 2013).

15. *Кафедра* соціальних комунікацій [Електронний ресурс] // Бердян. держ. пед. ун-тет [сайт]. – URL: <http://bdpu.org/jurnalistika.html>. – (10. 11. 2013).

16. *Про кафедру* // Кафедра соц. комунік. Філол. ф-тет Маріуп. держ. ун-ту [Електронний ресурс]. – URL: <http://kafedra.filfak.in.ua/kafedra.html>. (10. 11. 2013).

17. *Кафедра* бібліотекознавства та соціальних комунікацій // Харків. держ. акад. культ. [Електронний ресурс]. – URL: http://www.ic.ac.kharkov.ua/Facs_Kaf/BI_bsk.html. (10. 11. 2013).

Подано до редакції 17. 09. 2013 р.

Khyhko Maksym. The current state of domestic researches in the field of social communications.

The current researches in the field of social communications in Ukraine are analyzed. It is revealed that although the social communication is one of the youngest branches in the Ukrainian science, the hundreds of candidate and dozens of doctoral theses in different specialties in this field have been already written. At the same time, the methodology and categorical apparatus of the new science remains insufficiently developed. The Departments of Social Communication in the Ukrainian higher education institutions were established during the last 3–5 years through reorganization or renaming of the departments of journalism and philology. Most of these new departments do not lecture the academic courses and conduct researches only in certain specialties in the field of social communications.

Keywords: social communication, scientific school, scientific researches.

Хилько М. Н. Современное состояние отечественных исследований в области социальных коммуникаций.

Проанализировано современное состояние исследований в области социальных коммуникаций в Украине. Выявлено, что хотя социальные коммуникации являются одной из самых молодых отраслей украинской науки, по разным специальностям в этой области уже защищены сотни кандидатских и десятки докторских диссертаций. В то же время методология и понятийно-категориальный аппарат новой науки еще недостаточно разработаны. Кафедры социальных коммуникаций в украинских высших учебных заведениях были созданы в течение последних 3–5 лет путем реорганизации или переименования кафедр журналистики и филологии. Большинство из таких кафедр пока преподают учебные дисциплины и проводят научные исследования только по отдельным специальностям в области социальных коммуникаций.

Ключевые слова: социальные коммуникации, научная школа, научные исследования.